

TARTU ÜLIKOOL

Pärnu kolledž

Turismiosakond

Elise Kopajeva

**RAHVUSVAHELISEL ÕPIRÄNDEL OMANDATUD
KOGEMUSTE RAKENDAMINE IGAPÄEVATÖÖS
TÜ PÄRNU KOLLEDŽI VILISTLASTE NÄITEL**

Lõputöö

Juhendaja: Tomáš Pavelka, MSc

Pärnu 2026

Soovitan suunata kaitsmisele (allkirjastatud digitaalselt)

Tomáš Pavelka

Kaitsmisele lubatud

TÜ Pärnu kolledži programmijuht (allkirjastatud digitaalselt)

Inna Bentsalo

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

(allkirjastatud digitaalselt)

Elise Kopajeva

SISUKORD

Sissejuhatus	4
1. Rahvusvaheline õpiränne ja selle väärtus kõrghariduses	7
1.1. Rahvusvaheline õpiränne ja selle olulisus	7
1.2. Õpirände seos tööellu siirdumisega ning tööturul hinnatud pädevused	10
2. Uurimus õpirände väärtusest Pärnu kolledži vilistlaste tööelule	14
2.1. Ülevaade Pärnu kolledži õpirändevõimalustest	14
2.2. Uurimuse kirjeldus, meetod ja korraldus.....	16
2.3. Uurimuse tulemuste analüüs.....	21
2.3.1. Õpirände kogemuse tajutud väärtus	21
2.3.2. Õpirändes arenenud oskused.....	23
2.3.3. Õpirändes arenenud oskuste kasutamine tööelus	26
3. Uurimuse järeldused ja ettepanekud	30
Kokkuvõte	35
Viidatud allikad	39
Lisad.....	43
Lisa 1. Intervjuukava	43
Lisa 2. Koodipuu	45
Summary	46

SISSEJUHATUS

Rahvusvaheline õpiränne on viimaste aastate jooksul üha populaarsemaks muutunud, mida näitab Erasmus+ mobiilsuses osalenud tudengite arvu pidev kasv Euroopa Komisjoni aastaaruannetes (European Commission, 2025, lk 4). Üha sagedamini nähakse õpirännet mitte ainult akadeemilise kogemusena, vaid võimalusena arendada oskusi, mida peetakse oluliseks ka tööelus.

Varasemates käsitlustes rõhutatakse, et välisõpingud võivad soodustada ülekantavate oskuste kujunemist, näiteks suhtlemisoskust, kohanemisvõimet ja kultuuridevahelist pädevust. Erasmus Impact Study (Brandenburg *et al.*, 2014, lk 6) tulemused näitavad, et välisõpingutes osalenud tudengid arenevad nendes oskustes märkimisväärselt rohkem kui need, kes välismaale ei lähe. Sarnasele järeldusele jõuab ka Kristensen (2004), kes kirjeldab õpirännet pedagoogilise vahendina, mis toetab selliste isiklike ja sotsiaalsete pädevuste arengut, mida tavapärane klassiõpe sama efektiivselt ei arenda.

Samas ei anna oskuste arengu kirjeldamine veel selget vastust sellele, kuidas õpirändel saadud kogemused hiljem tööelus praktiliselt avalduvad. Oluline on mõista, millisel moel vilistlased ise seostavad õpirändekogemust oma tööga: millistes tööolukordades nad tunnevad selle mõju kõige selgemalt ning kuidas nad kirjeldavad õpirändel omandatud oskuste ja pädevuste rakendumist igapäevatoos.

Eesti kontekstis on õpirändes osalejate arv viimastel aastatel kasvanud. 2024. aastal olid Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse programmide taotlusvoorude osalusnäitajad viimase kümne aasta suurimad (HARNO, 2024, lk 27). Seetõttu on põhjendatud vaadelda lähemalt, kuidas vilistlased seostavad õpirändekogemust tööeluga ja milliseid õpirändes kujunenud oskusi nad töös rakendavad. Käesoleva lõputöö uurimisprobleem seisneb

vajaduses paremini mõista, kuidas vilistlased mõtestavad õpirändekogemuse väärtust tööelus ning millisel viisil see nende tööpraktikates avaldub. Käesolev lõputöö käsitleb nimetatud teemat Pärnu kolledži vilistlaste kaasuse näitel.

Õpirände teemat on Tartu Ülikooli Pärnu kolledžis varasemalt käsitletud näiteks üliõpilaste kohanemise vaatenurgast üliõpilasvahetuse eri etappides (Laide, 2025). Käesolev töö keskendub aga vilistlaste hinnangutele õpirändekogemuse väärtusest tööelus ning õpirändes arenenud oskuste rakendumisele tööelus.

Varasemalt on õpirände mõjusid käsitletud näiteks Erasmus Impact Study (EIS) raames, kus analüüsiti õpirände mõju üliõpilaste oskustele, tööalasele rakendatavusele ja kõrgkoolide rahvusvahelistumisele (Brandenburg et al., 2014, lk 4). Uuema käsitlusena saab esile tuua Erasmus+ Higher Education Impact Study, milles hinnati Erasmus+ mobiilsuse mõju üliõpilastele, kõrgkoolide töötajatele ja institutsioonidele (European Commission, 2018). Lõputöö eesmärk on selgitada välja, kuidas Tartu Ülikooli Pärnu kolledži vilistlased kirjeldavad ja hindavad rahvusvahelisel õpirändel saadud kogemuste väärtust tööelus ning millisel moel need kogemused nende hinnangul igapäevatöös rakenduvad. Teooria ja uuringu tulemuste põhjal esitatakse ettepanekud TÜ Pärnu kolledžile, kuidas õpirändega seotud arengut sihipärasemalt toetada ja paremini suunata.

Eesmärgi täide viimiseks on püstitatud järgnevad uurimisküsimused:

1. Kuidas hindavad TÜ Pärnu kolledži vilistlased õpirändekogemuse väärtust oma tööelus?
2. Millisel viisil rakenduvad rahvusvahelisel õpirändel omandatud kogemused vilistlaste igapäevatöös?

Uurimuse läbiviimiseks kasutatakse kvalitatiivset uurimismeetodit, ning andmete kogumiseks viiakse läbi poolstruktureeritud intervjuud, mis võimaldavad koguda vilistlastelt sisulisi ja detailseid kirjeldusi õpirändekogemuse tähendusest ning selle

seostest tööeluga. Intervjuukava sisaldab ettevalmistatud teemaküsimusi ja täpsustavaid järelküsimusi, et selgitada nii vilistlaste hinnanguid õpirändel omandatud kogemuste väärtusele kui ka koguda konkreetseid näiteid nende kogemuste rakendamisest igapäevatoos. Intervjuude andmeid analüüsitakse, et tuvastada, milliseid õpirändel arendatud oskusi ja pädevusi vilistlased enim esile toovad ning kuidas need nende hinnangul avalduvad ja tööelus kasutust leiavad.

Lõputöö koosneb teoreetilisest ja empiirilisest osast. Teoreetilises osas avatakse rahvusvahelise õpirände käsitlused ning seosed õppija arenguga, tööeluga ning tööelus väärtustatud pädevustega. Empiirilises osas kirjeldatakse uurimismetoodikat ja valimit ning esitatakse tulemused. Töö lõpeb järelduste ja ettepanekutega, mis lähtuvad vilistlaste kogemustest ning toetavad õpirände sisulisemat mõtestamist ja arendamist TÜ Pärnu kolledži kontekstis.

Käesoleva lõputöö koostamisel kasutati tehisaru rakendust ChatGPT abivahendina teksti keelelisel toimetamisel, sõnastuse parandamisel ja töö struktuuri täpsustamisel. Tehisaru kasutati eelkõige autori enda koostatud tekstide viimistlemiseks, akadeemilisema sõnastuse leidmiseks ning mõtete selgemaks väljendamiseks. Töö sisuline ülesehitus, uurimisprobleem, analüüs, järeldused ja ettepanekud on koostatud autori poolt.

1. RAHVUSVAHELINE ÕPIRÄNNE JA SELLE VÄÄRTUS KÕRGHARIDUSES

1.1. Rahvusvaheline õpiränne ja selle olulisus

Käesolevas peatükis antakse ülevaade rahvusvahelisest õpirändest ja sellest, kuidas seda kõrghariduses mõistetakse. Kõigepealt selgitatakse, mis on õpiränne ja kuidas seda teemat teaduskirjanduses kirjeldatakse. Seejärel vaadeldakse õpirännet laiemas plaanis: miks on see oluline kõrgkoolidele, piirkondadele ja ühiskonnale ning milliseid ootusi sellega sageli seostatakse. Peatüki teises pooles keskendutakse õppijale – sellele, milline on õpirändekogemus, mida see inimeselt nõuab ja mida see võib arendada. Peatüki lõpus käsitletakse õpirände seost tööeluga.

Rahvusvahelist üliõpilaste mobiilsust käsitletakse teaduskirjanduses kui üliõpilaste riigipiire ületavat liikumist õpingute eesmärgil või õpingute kontekstis (Souto-Otero *et al.*, 2013, lk 1). Samas kasutatakse rahvusvahelise õpirände mõisteid kirjanduses mitmeti ning ühtset ja kõikehõlmavat definitsiooni ei ole välja kujunenud. Autorid käsitlevad neid mõisteid üldjuhul kõrghariduse rahvusvahelistumise kontekstis, kirjeldades üliõpilaste ajutisi õppe- või praktikaperioode välismaal (Kristensen, 2004; Jones, 2013; Souto-Otero *et al.*, 2013). Seetõttu on rahvusvaheline õpiränne kirjanduses pigem kirjeldav mõiste, mille täpne sisu sõltub uurimiskontekstist ja kasutatavast vaatenurgast.

Mõiste ebatäpsuse probleem tuleb esile ka selles, kuidas kirjeldatakse õpirände vorme. Kristensen (2004) juhib tähelepanu sellele, et mõistet *placement* kasutatakse rahvusvahelise mobiilsuse kontekstis erinevate tegevuste tähistamiseks, mistõttu on vajalik selle täpsem määratlemine ning eristamine tavapärasest välismaal töötamisest.

Samuti märgib ta, et Euroopa Komisjoni dokumentides kasutatakse mõistet *transnational mobility* eri liiki välismaal viibimise kirjeldamiseks hariduse ja koolitusega seotud programmide raames. Need tähelepanekud on olulised, sest näitavad, et õpiränne ei tähenda üksnes välismaale minekut, vaid hõlmab erinevaid õppimise ja praktikaga seotud vorme, mida tuleb uurimuses selgelt piiritleda.

Rahvusvahelise õpirände olulisust põhjendatakse kirjanduses lisaks õppija tasandile ka laiemate eesmärkidega. Euroopa Liidu kontekstis on üliõpilaste mobiilsuse suurenemist käsitletud kui potentsiaalselt olulist tegurit oskustööjõu kujunemisel ning teadmistepõhise majanduse tugevdamisel. Üliõpilaste mobiilsuse mõju ei ole võimalik hinnata üksnes riikidevaheliste võrdluste kaudu, vaid tähelepanu tuleb pöörata ka institutsionaalsele ja regionaalsele tasandile. Institutsionaalsel tasandil seostatakse teiste riikide üliõpilaste kaasamist kõrgkoolide kvaliteedi paranemisega, samas kui regionaalsel tasandil nähakse üliõpilaste huvi suurendamist ja hoidmist võimalusena suurendada piirkonnas kättesaadava kõrgelt kvalifitseeritud tööjõu hulka ning toetada regionaalset arengut ja majanduskasvu (Sanchez Barrioluengo & Flisi, 2017, lk 3).

Lisaks on rõhutatud, et kõrgharidust pakkuvatel riikidel ja institutsioonidel võib olla eelis globaalse talendi püüdmisel, kuna välisüliõpilaste kaudu suureneb potentsiaalne kõrgelt kvalifitseeritud tööjõu hulk vastuvõtvas riigis (Sanchez Barrioluengo & Flisi, 2017, lk 5). Souto-Otero *et al.* (2013, lk 1) järgi on institutsionaalsete ja regionaalsete käsitluste kõrval tähelepanu pööratud ka sellele, kuidas üliõpilaste mobiilsust mõtestatakse kõrgkoolide ja riikide strateegilistes eesmärkides. Kõrgharidusasutuste vaates seostatakse üliõpilaste mobiilsuse kõrget taset sageli prestiiži ja kvaliteediga, muu hulgas seetõttu, et rahvusvahelistumine on oluline näitaja kõrgkoolide rahvusvahelistes edetabelites. Riigi tasandil on mobiilsust seostatud rahvusvahelise konkurentsivõime tugevdamise, tööturgude toimimise ning riikidevahelise suhtluse edendamisega.

Eeltoodu osutab, et rahvusvahelist õpirännet ei käsitleta üksnes füüsilise liikumisena riikide vahel, vaid laiemalt ajutise õppimise ja kogemuse kaudu kujuneva nähtusena.

Deardorffi (2006) protsessimudel aitab selgitada, et kultuuridevaheline pädevus kujuneb ajas, mitte ei teki automaatselt. Mudel rõhutab, et areng algab hoiakutest (nt avatus ja valmisolek õppida), millele lisanduvad teadmised ja oskused, ning see väljendub sobivas ja tõhusas suhtlemises eri kultuuritaustaga inimestega. Lisaks eristab mudel sisemist arengut (nt vaatenurga muutus) ja välist käitumist, mis ei pruugi alati koos areneda (Deardorff, 2006, lk 256-257).

Lisaks kohanemisprotsessile mõjutavad õpirändekogemuse tähendust ka üliõpilaste eesmärgid ja ootused, millega vahetusõppesse minnakse. Erasmus Student Networki 2007. aasta küsitluse põhjal saab eristada karjäärile suunatud üliõpilasi (eesmärk arendada akadeemilisi teadmisi, parandada tulevasi tööväljavaateid ja praktiseerida võõrkeelt) ning kogemusele suunatud üliõpilasi (eesmärk õppida tundma uusi kultuure, saada uusi kogemusi ja muutuda iseseisvamaks). Tulemused näitavad, et karjäärile suunatud üliõpilased seostavad vahetusõpet sagedamini oma tulevase tööalase rakendatavusega, samas kui kogemusele suunatud üliõpilaste puhul on esiplaanil pigem isiklik ja kultuuriline kogemus (Soares & Mosquera, 2020, lk 7).

Lisaks oskuste arengule seostab Erasmus+ Higher Education Impact Study õpirännet ka tööalase rakendatavuse ja karjäärivalikutega. Uuringu tulemuste põhjal leidis 72% Erasmus(+) vilistlastest, et Erasmus+ kogemus oli kasulik või väga kasulik esimese töökoha leidmisel. Samuti selgus, et 40% Erasmus+ välispraktikal osalenutest sai praktikakohaks olnud organisatsioonilt tööpakkumise. See näitab, et õpirände väärtus ei piirdu üksnes õppeperioodi jooksul kogetud arenguga, vaid võib avalduda ka hilisemas tööellu siirdumises ja karjäärivõimalustes (European Commission, 2018, lk 1–2).

Jonesi (2013, lk 103) järgi ei sõltu rahvusvahelise kogemuse tööalane väärtus üksnes kogemuse olemasolust, vaid ka sellest, kui veenvalt suudab lõpetaja ise selgitada, millise „lisaväärtuse“ välisõpe talle andis. Seega on õpirände puhul oluline mitte ainult kogemuse läbimine, vaid ka oskus seda hiljem oma pädevuste ja tööeluga seostada.

Õpirännet on kirjeldatud kui kogemust, mis võib toetada õppija isiklikku arengut ja aidata kujundada tööturul väärtustatud ülekantavaid oskusi (Brandenburg et al., 2014, lk 3).

Erasmus mõju-uuringu kvalitatiivse osa tulemused ning varasemad käsitlused näitavad, et õpirändega seostatakse eelkõige enesejuhtimise, suhtlemise ja koostööga seotud oskusi, näiteks iseseisvust, probleemilahendusoskust, paindlikkust, meeskonnatööd, võõrkeele kasutamist ja kultuuridevahelist suhtlust (Brandenburg et al., 2014, lk 6; Jones, 2013, lk 101).

Erasmus+ Higher Education Impact Study tulemused täpsustavad, milliste oskuste arengut Erasmus+ õpirändes osalenud üliõpilased ise enim tajusid. Uuringu põhjal seostati õpirännet kõige sagedamini kohanemisevõime ja uutes olukordades tegutsemise oskuse, eri kultuuritaustaga inimestega suhtlemise ja töötamise, kultuuridevaheliste pädevuste, suhtlemisoskuse ning võõrkeeleoskuse arenguga. Lisaks tõid osalejad esile kriitilise mõtlemise, planeerimis- ja organiseerimisoskuse, analüütilise ja probleemilahendusoskuse, otsustusoskuse ning meeskonnatööoskuse paranemist. Need tulemused toetavad käsitlust, et õpiränne võib kujundada nii enesejuhtimise, suhtlemise kui ka tööelus rakendatavaid ülekantavaid oskusi (European Commission, 2018, lk 84).

Samas tuleb arvestada, et õpirändes osalejad võivad juba enne rahvusvahelist kogemust erineda neist, kes õpirändes ei osale. Seetõttu ei saa kõiki oskuste erinevusi tõlgendada üksnes õpirände mõjuna, vaid oluline on vaadelda ka õppija varasemaid hoiakuid, valmisolekut ja kogemuse mõtestamist (Jones, 2013, lk 101–102).

Kokkuvõttes näitab kirjandus, et rahvusvaheline õpiränne on mitmetasandiline kogemus, mille väärtus ei piirdu üksnes välismaal õppimise või praktika läbimisega. Õpiränne võib toetada õppija isiklikku arengut, kultuuridevahelist pädevust ning tööelus vajalike ülekantavate oskuste kujunemist. Samas ei avaldu õpirände väärtus automaatselt, vaid sõltub ka sellest, kuidas õppija oma kogemust mõtestab ja hiljem tööeluga seostab.

1.2. Õpirände seos tööellu siirdumisega ning tööturul hinnatud pädevused

Selleks, et mõista õpirändekogemuse võimalikku seost tööellu siirdumisega, on oluline täpsustada tööalase rakendatavuse (*employability*) mõistet. Rakendatavust on kirjeldatud

kui oskuste, arusaamade ja isikuomaduste kooslust, mis suurendab lõpetaja tõenäosust tööle saada ning oma ametis edukas olla; samas eristatakse rakendatavust tööhõivest, rõhutades, et tegemist on ajas kujuneva võimekusega, mis ei väljendu ainult töökoha saamisena vahetult pärast lõpetamist (Potts, 2018, lk 3). Lõpetajate tööalast rakendatavust käsitletakse ka kui oskusi ja võimeid, mis toetavad töö leidmist, tööl püsimist ning vajadusel uue töö leidmist (Van Mol, 2017, lk 3). Käesolevas töös tähendab see, et õpirändekogemust käsitletakse eelkõige läbi küsimuse, kuidas vilistlased kirjeldavad õpirändes kujunenud oskuste ülekandumist tööellu ja milliseid neist oskustest nad oma töös tegelikult kasutavad.

Õpirände seos tööeluga ilmneb ka Euroopa tasandi programmide ja poliitikate käsitlustes, kus mobiilsust seostatakse oskuste arengu ja rakendatavuse parendamisega. Erasmus mõju-uurimuse kokkuvõtetes rõhutatakse, et välismaale mineku motiivideks on lisaks kultuurilisele kogemusele ja võõrkeeleoskuse parandamisele ka ülekantavate oskuste arendamine ning soov suurendada tööalast rakendatavust (Brandenburg *et al.*, 2014, lk 3). Samuti viidatakse raportis mitmetele tööturuga seotud tulemustele, näiteks välispraktika võimalikule seosele tööpakkumistega ning endiste Erasmus-tudengite soodsamale positsioonile tööturul mõne näitaja järgi (Brandenburg *et al.*, 2014, lk 7). Need rõhuasetused aitavad mõista, miks õpirännet nähakse poliitika- ja programmitasandil ühe võimaliku mehhanismina, mis võib toetada tööellu siirdumist.

Samas osutavad uuringud, et õpirände “tööturuväärtus” ei ole kõigis olukordades üheselt tajutav ega automaatne. Van Mol (2017) analüüsib 31 riigi tööandjate küsitluse põhjal, millal ja kui palju arvestatakse välisõpinguid või -praktikat värbamisel. Tulemused näitavad, et rahvusvahelist kogemust hinnatakse eelkõige siis, kui ametikohal peetakse oluliseks võõrkeeleoskust ja otsustusoskust, kuid juhul kui värbaja rõhutab teisi oskusi (nt organiseerimis-, suhtlemis- või meeskonnatööoskus), ei pruugi väliskogemus anda kandidaadile enam eristuvat eelist. Lisaks kirjeldab autor võimalikku signaaliefekti ehk olukorda, kus rahvusvaheline kogemus annab tööandjale märku kandidaadi teatud oskustest ja omadustest: organisatsioonides, kus töötab rohkem rahvusvahelise kogemusega lõpetajaid, omistatakse sellisele kogemusele värbamisel suuremat tähtsust ning varasemad positiivsed kogemused võivad suurendada valmisolekut sarnase taustaga

kandidaate ka edaspidi värvata. Samas rõhutatakse, et õpirännet peab oluliseks vaid vähem Euroopa tööandjaid ning väärtustamine varieerub riigiti märkimisväärselt, olles mõnes piirkonnas ja üksikutes riikides selgemalt esil (Van Mol, 2017, lk 58-59).

Demingi (2017, lk 7) rõhutab, et tööturu kontekstis on üha rohkem esile toodud üldoskuste olulisust tööalase edu saavutamisel. Tööandjate vaates kuuluvad selliste oskuste hulka näiteks meeskonnatöö, koostöövalmidus ning suuline ja kirjalik suhtlemisoskus; neid peetakse väärtuslikuks, kuid samas sageli keeruliseks leida. Empiirilised käsitlused näitavad, et tööandjad hindavad neid oskusi sageli kõrgemalt kui mitmeid formaalseid või tehnilisi pädevusi, mida traditsiooniline haridussüsteem enamasti rõhutab.

Tööellu siirdumise seisukohalt on oluline täpsustada, milliseid üldoskusi tööandjad tööd alustavate töötajate puhul esmatahtsaks peavad. Crawford ja Dalton (2014) toovad välja, et tööandjad seavad tööd alustavate töötajate puhul esiplaanile suhtlemisoskuse, enesejuhtimise ja meeskonnatöö, samas kui juhtimist peetakse selles rühmas kõige vähem oluliseks (lk 4). Uuringust ilmnes ka, et tööandjate ja üliõpilaste rõhuasetused ei lange alati kokku: tööandjad väärtustavad kõrgemalt baasoskusi (nt suhtlemine ja enesejuhtimine), samal ajal kui üliõpilased peavad olulisemaks kogemusi (nt praktika või välisõpe) ning professionaalsusega seotud aspekte. Samuti rõhutavad autorid, et suhtlemisoskuse esikohale seadmine ei tähenda tingimata selle oskuse puudumist lõpetajatel, vaid peegeldab tööandjate peamisi prioriteete uute töötajate puhul (Crawford & Dalton, 2014, lk 4).

Üldoskuste ja ülekantavate oskuste tähtsustumist seostatakse laiemalt ka tööturu muutustega. Tööelu käsitlustes on rõhutatud, et tehnoloogiliste ja majanduslike muutuste tõttu ei piisa enam üksnes rutiinsete protseduuriliste oskuste valdamisest, vaid üha olulisemaks on muutunud loov mõtlemine, probleemilahendus, kohanemisvõime ja koostööoskus (Wilhelm *et al.*, 2002, lk 60). Cedefopi (2019, lk 1-3) oskuste prognoosid rõhutavad, et rutiinsetel ülesannetel põhinevad tööd vähenevad, samal ajal kui kasvab vajadus probleemilahenduse, digipädevuste ning suhtlus- ja sotsiaalsete oskuste järele.

Ka tööandjate sõnastatud ootused töökuulutustes toetavad seda suunda: Cedefopi töökuulutuste analüüsis toodi sageli esile meeskonnatöö ja muutustega kohanemine, kus kohanemisvõimet mainiti ligikaudu kolmes neljandikus ning meeskonnatööd umbes kahes kolmandikus analüüsitud kuulutustest.

Eesti kontekstis aitab tööturul hinnatud üldoskusi täpsustada Oskuste Kompassi raamistik, mille eesmärk on kirjeldada tööturul vajalikke pädevusi. Oskuste Kompassis on oskused jaotatud mitmesse rühma, sealhulgas enesejuhtimisoskusteks, mille alla kuuluvad näiteks kohanemisoskus, õppimisoskus, iseseisev tegutsemine ja probleemidega tegelemine. Kohanemisoskust mõistetakse kui võimet tulla toime muutuvate olukordade ja tingimustega ning kohandada oma tegevust vastavalt muutustele. Selline käsitlus rõhutab paindlikkuse ja muutustega toimetuleku olulisust tööelus, kus tööülesanded ja töökeskkond võivad sageli muutuda. Oskuste Kompassi oskuste kirjeldused tuginevad kutsestandarditele ja OSKA uuringutele ning on seotud ka Euroopa oskuste klassifikaatoriga ESCO, mis viitab nende oskuste seotusele nii Eesti kui ka Euroopa tööturu ootustega (Oskuste Kompass, n.d.).

Samas on varasemates uuringutes osutatud, et üldoskuste kujunemine ei toimu automaatselt üksnes formaalse hariduse kaudu. Kvalitatiivne uuring, mis keskendus Nepali linnanoortele bakalaureuseõppe lõppfaasis, näitas, et üliõpilased puutusid õpingute jooksul kokku üldoskuste teoreetilise käsitlusega, kuid neil olid piiratud võimalused nende oskuste praktiliseks rakendamiseks enne tööellu sisenemist. Uurimuse kohaselt kogesid suuremaid raskusi töö leidmisel need noored, kellel ei olnud õpingute jooksul kujunenud praktilisi ülekantavaid oskusi. Autor rõhutab, et pelgalt teoreetiline õpetus ei ole piisav ning tööturule siirduvate noorte jaoks on oluline võimalus neid oskusi reaalses töökeskkonnas rakendada (Gautam, 2016, lk 1). Kuigi tegemist ei ole Euroopa kontekstiga, illustreerib see laiemat põhimõtet: üldoskuste väärtus tööellu siirdumisel sõltub sellest, kas inimesel on olnud võimalusi neid oskusi praktikas kasutada.

2. UURIMUS ÕPIRÄNDE VÄÄRTUSEST PÄRNU KOLLEDŽI VILISTLASTE TÖÖELULE

2.1. Ülevaade Pärnu kolledži õpirändevõimalustest

Kuna käesolev töö keskendub Tartu Ülikooli Pärnu kolledži vilistlaste õpirändekogemustele, antakse käesolevas alapeatükis lühike ülevaade kolledžis pakutavatest õpirände võimalustest. Järgnevalt käsitletakse välisõppe ja välispraktika võimalusi.

Erasmus+ programmi raames on üliõpilasel võimalik osaleda õpirändes iga õppeastme jooksul kokku kuni 12 kuu ulatuses. See tähendab, et sama õppeastme jooksul on võimalik kombineerida nii välisõpet kui ka välispraktikat, tingimusel et koguperiood ei ületa lubatud maksimaalset mahtu (Tartu Ülikool, 2023).

Tartu Ülikooli Pärnu kolledži üliõpilastel on võimalus õppida välismaal ühe või kahe semestri vältel. Välisõppesse saab minna erinevate programmide ja koostöövõrgustike kaudu, sealhulgas Pärnu kolledži Erasmus+ partnerülikoolidesse ning MAUI, ISEP-i ja Erasmus+ programmide raames. (Tartu Ülikool, n.d.-a). Välisõppesse kandideerimine toimub konkursi korras ning eeldab nõutud dokumentide esitamist (Tartu Ülikool, n.d.-c).

Tartu Ülikooli Pärnu kolledži üliõpilastel on Erasmus+ programmi kaudu võimalik läbida ka välispraktikat. See võimalus on avatud kõigi TÜ Pärnu kolledži õppekavade üliõpilastele. TÜ Pärnu kolledži tutvustava info kohaselt annab välispraktika võimaluse saada rahvusvahelist kogemust, tutvuda erinevate kultuuridega ning võib olla eeliseks

tööturul. Praktika minimaalne kestus on kaks kuud ja maksimaalne kestus kolm kuud. Lisaks tavapärasele välispraktikale on võimalik osaleda ka lühiajalises põimitud praktikas, milles ühendatakse füüsiline ja virtuaalne õpiränne. Praktikakoha peab üliõpilane üldjuhul ise leidma, kuid kolledž toetab praktikakoha otsimisel. Välispraktika peab olema seotud õppekava valdkonnaga ning selle eest saab ainepunkte (Tartu Ülikool, 2026).

Erasmus+ programmi raames õpirändes osalevatele üliõpilastele pakub Tartu Ülikool stipendiumi. Stipendium on mõeldud välismaal õppimise või praktika ajal tekkivate kulude osaliseks katmiseks. Toetus koosneb tavaliselt elamistoetusest ja reisitoetusest, mille suurus sõltub õpirände vormist, kestusest ja sihtriigist (Tartu Ülikool, n.d.-b).

Õpirändes osalenud üliõpilaste arv on TÜ Pärnu kolledžis viimastel aastatel suurenenud, mis viitab õpirände kasvavale populaarsusele üliõpilaste seas. Kui 2022. aastal osales õpirändes 10 üliõpilast, sealhulgas üks äsjalõpetanu, siis 2025. aasta kevadeks oli välispraktikale suundunud juba 16 üliõpilast, nende hulgas kaks äsjalõpetanut. 2026. aastaks on välispraktikale kandideerijate arvuks 55 üliõpilast (Teele Luks, isiklik suhtlus, 05.05.2026).

TÜ Pärnu kolledži õpirändevõimaluste ülevaade näitab, et üliõpilastel on rahvusvahelise kogemuse omandamiseks erinevaid võimalusi nii välisõpingute kui ka välispraktika kaudu. Õpirändes osalenud ja kandideerivate üliõpilaste arvu kasv viitab sellele, et huvi rahvusvahelise kogemuse omandamise vastu on viimastel aastatel suurenenud. Õpirändes osalemine eeldab seejuures lisaks huvile ja motivatsioonile ka teadlikku ettevalmistust ning valmisolekut arvestada õpirändega kaasnevate korralduslike ja akadeemiliste tingimustega.

2.2. Uurimuse kirjeldus, meetod ja korraldus

Käesolevas alapeatükis antakse ülevaade uurimuse ülesehitusest, valitud metoodikast ja uurimuse läbiviimisest. Töö eesmärk on välja selgitada, kuidas hindavad TÜ Pärnu kolledži vilistlased õpirändekogemuse väärtust oma tööelus ning milliseid õpirändes kujunenud oskusi nad tööelus kasutavad. Lõputöö raames otsitakse vastuseid järgmistele uurimisküsimustele: kuidas hindavad TÜ Pärnu kolledži vilistlased õpirändekogemuse väärtust oma tööelus ning millisel viisil avalduvad ja rakenduvad rahvusvahelisel õpirändel omandatud kogemused nende igapäevatöös? Intervjuukava põhjal keskenduvad küsimused õpirändekogemuse väärtusele, õpirändes arenenud oskustele ning nende rakendamisele tööelus.

Tabel 1 koostati teoreetilises osas käsitletud allikate põhjal ning see koondab rahvusvahelise õpirändega seostatavad oskused. Tabelis esitatud oskused tuginevad varasematele käsitlustele ja uuringutulemustele ning neid kasutati intervjuuküsimuste koostamisel ja empiirilise materjali analüüsimisel.

Tabel 1. Õpirändes arenevad oskused

Oskus	Allikas
Meeskonnatööoskus	Brandenburg <i>et al.</i> , 2014, lk 6; Jones, 2013, lk 101, European Commission, 2018, lk 84.
Suhtlemisoskus	Brandenburg <i>et al.</i> , 2014, lk 6; Jones, 2013, lk 101, European Commission, 2018, lk 84.

Võõrkeeleoskus	Brandenburg <i>et al.</i> , 2014, lk 6; Jones, 2013, lk 101, European Commission, 2018, lk 84.
Keele- ja esinemisoskused	Brandenburg <i>et al.</i> , 2014, lk 6
Inimestevahelised oskused	Brandenburg <i>et al.</i> , 2014, lk 6; Jones, 2013, lk 101
Kultuuridevahelised pädevused	Brandenburg <i>et al.</i> , 2014, lk 6; Jones, 2013, lk 101, European Commission, 2018, lk 84.
Probleemilahendusoskus	Brandenburg <i>et al.</i> , 2014, lk 6; Jones, 2013, lk 101, European Commission, 2018, lk 84.
Planeerimis- ja organiseerimisoskus	Brandenburg <i>et al.</i> , 2014, lk 6; Jones, 2013, lk 101, European Commission, 2018, lk 84.
Paindlikkus / kohanemisvõime	Brandenburg <i>et al.</i> , 2014, lk 6; Jones, 2013, lk 101, European Commission, 2018, lk 84.
Enesekindlus	Brandenburg <i>et al.</i> , 2014, lk 6; Jones, 2013, lk 101

Võrgustumine (kontaktide loomine)	Jones, 2013, lk 101
Vastupidavus	Brandenburg <i>et al.</i> , 2014, lk 6
Vastutustunne	Brandenburg <i>et al.</i> , 2014, lk 6
Kriitiline mõtlemine	Brandenburg <i>et al.</i> , 2014, lk 6, European Commission, 2018, lk 84.
Avatus	Brandenburg <i>et al.</i> , 2014, lk 6
Loovus	Brandenburg <i>et al.</i> , 2014, lk 6, European Commission, 2018, lk 84.

Käesolevas töös kasutatakse kvalitatiivset uurimisviisi, kuna see võimaldab keskenduda uuritavate kogemustele, nende poolt omistatud tähendustele ja vaatenurkadele. Kvalitatiivse lähenemise puhul on oluline mõista uuritavat nähtust selle loomulikus kontekstis ning tõlgendada osalejate kogemusi sisuliselt (Õunapuu, 2014, lk 52–53). Kvalitatiivne uurimisviis on suunatud tegelikkuse varjatud tahkude mõistmisele ja neile tähenduse andmisele, keskendudes inimeste kogemustele, mõtetele ja sotsiaalsetele nähtustele (Õunapuu, 2014, lk 62). Seetõttu sobib kvalitatiivne uurimisviis käesoleva uurimuse läbiviimiseks hästi.

Andmekogumismeetodina kasutati poolstruktureeritud intervjuud, kuna selle puhul valmistatakse küsimused ette intervjuu alustamiseks, kuid intervjuu käigus on võimalik küsimuste järjekorda muuta, neid paindlikult sõnastada ning lisada täpsustavaid küsimusi (Õunapuu, 2014, lk 171–172). Selline lähenemine sobis käesoleva uurimuse puhul hästi, sest võimaldas saada vilistlaste kogemuste ja hinnangute kohta põhjalikumalt teavet.

Intervjuukava koostati lähtuvalt teooriast, lõputöö eesmärgist ja uurimisküsimusest ning selle eesmärk oli koguda andmeid õpirändekogemuse väärtuse, õpirändes arenenud oskuste ja nende tööelus rakendumise kohta. Intervjuukava koosnes 12 põhiküsimusest. Küsimused käsitlesid õpirändekogemust, selle väärtust, õpirändes arenenud oskusi, nende rakendamist tööelus, kogemuse rolli tööle kandideerimisel ning ettepanekuid TÜ Pärnu kolledžile. Küsimuste koostamisel tugineti varasematele teadusallikatele, eelkõige Van Moli (2017), Jonesi (2013), Crawfordi ja Daltoni (2014), Demingi (2017), Cedefopi (2019), Wilhelm jt (2002) ning Gautami (2016) käsitlustele. Intervjuukava on esitatud lisas 1.

Uurimuse valimi moodustasid Tartu Ülikooli Pärnu kolledži vilistlased, kellel oli rahvusvahelise õpirände kogemus. Käesolevas uurimuses kasutati eesmärgipärast valimit, kuna osalejad valiti nende kogemuse põhjal ja lähtudes uurimisküsimusest. Valimisse kaasati vilistlased, kelle õpirändekogemus võimaldas anda uuritava teema kohta asjakohast ja sisulist teavet (Palinkas *et al.*, 2015, lk 534). Uurimuse valim ei piirdunud ühe eriala ega ühe õppeastmega, vaid hõlmas erineva taustaga vilistlasi. Osalejate anonüümsuse tagamiseks nende tausta täpsemalt ei kirjeldata. Intervjueeritavate leidmiseks paluti abi TÜ Pärnu kolledži praktikakorralduse ja rahvusvahelise õppe koordinaatorilt. Uurimusse kaasati kokku kuus vilistlast, kellest neli olid naised ja kaks meest. Üks vastaja oli osalenud välisõppes ning ülejäänud välispraktikal. Osalejate anonüümsuse tagamiseks tähistati välisõppes osalenud vastaja koodiga O1 ning välispraktikal osalenud vastajad koodidega P1–P5 (vt tabel 2), kus on esitatud ka intervjueeritavate koodid, õpirände liigid, intervjuude ajad ja kestus.

Tabel 2. Intervjueeritavate koodid, õpirände liigid ning intervjuude kestus ja aeg

	Intervjueeritava tähis (kood)	Õpirände liik	Intervjuu aeg	Intervjuu kestus
1	O1	välisõpe	24.03.2026	47 min

2	P1	välispraktika	24.03.2026	1h 14 min
3	P2	välispraktika	24.03.2026	47 min
4	P3	välispraktika	25.03.2026	41 min
5	P4	välispraktika	25.03.2026	29 min
6	P5	välispraktika	25.03.2026	41 min

Intervjuud viidi läbi individuaalselt 24. ja 25. märtsil 2026 Microsoft Teamsi veebikeskkonnas. Kõik intervjuud salvestati ja transkribeeriti. Intervjuude transkribeerimiseks kasutati eestikeelset kõnetuvastuse rakendust Tekstiks (Olev & Alumäe, 2024). Intervjuude kestus jäi vahemikku 29 minutit kuni 1 tund ja 14 minutit ning intervjuu keskmine pikkus oli 47 minutit. Uurimuses osalemine oli vabatahtlik ning osalejatele tagati konfidentsiaalsus.

Kogutud andmeid kasutati üksnes käesoleva lõputöö koostamiseks. Kuna tegemist on kvalitatiivse uurimusega ning valim on väike, ei ole käesoleva töö eesmärk teha järeldusi kõigi vilistlaste kohta, vaid analüüsida uurimuses osalenud vilistlaste kogemusi ja hinnanguid nende vastuste põhjal. Uurimuse tulemuste analüüsimiseks kasutati temaatilist analüüsi. Seda peetakse kvalitatiivses uurimistöös laialdaselt kasutatavaks ja paindlikuks analüüsimeetodiks. Temaatiline analüüs võimaldab andmestikus esile tuua korduvaid tähendusi, mustreid ja teemasid ning sobib hästi intervjuuandmete analüüsimiseks (Braun & Clarke, 2006, lk 4). Intervjuude analüüsimisel kasutati Braun'i ja Clarke'i (2006) kuueastmelist temaatilist analüüsi. Analüüsi esimene etapp oli andmetega tutvumine, mille käigus kuulati intervjuusalvestised üle ja intervjuud transkribeeriti ning loeti korduvalt läbi. Teises etapis loodi esialgsed koodid, märgistades

intervjuudes korduvaid mõtteid ja uurimisküsimusega seotud olulisi tähendusi. Kolmandas etapis otsiti teemasid, koondades sarnased koodid suuremate teemade alla. Neljandas etapis vaadati teemad üle ja hinnati nende sobivust kogu intervjuumaterjaliga. Viiendas etapis täpsustati ja nimetati teemad vastavalt nende sisule. Kuuendas etapis koostati tulemuste lõplik analüüs ning seostati tulemused uurimisküsimuse ja varasema kirjandusega (Braun & Clarke, 2006). Analüüsi tulemusel moodustusid kolm peamist teemat: õpirände kogemuse tajutud väärtus, õpirändes arenenud oskused ning õpirändes arenenud oskuste kasutamine tööelus. Koodipuu on esitatud lisas 2. Järgnevas alapeatükis antakse ülevaade uurimuse tulemustest, mis jaotati temaatilise analüüsi põhjal kolme teemasse. Uurimuse tulemuste esitamisel keskendutakse vilistlaste hinnangutele õpirändekogemuse väärtuse kohta, õpirändes arenenud oskustele ning nende rakendamisele tööelus.

2.3. Uurimuse tulemuste analüüs

2.3.1. Õpirände kogemuse tajutud väärtus

Intervjuude põhjal ilmnes, et vilistlased tajusid õpirände väärtust mitmel erineval viisil. Vastajate kirjeldustes ei käsitletud õpirännet ainult välismaal õppimise või praktika läbimisena, vaid pigem kogemusena, millel oli nende jaoks laiem tähendus. Vastustes kerkisid kõige sagedamini esile silmaringi avarumine, mugavustsoonist väljumine, iseseisva hakkama saamise kogemus ning mõnel juhul ka sotsiaalne väärtus.

Ühe olulisema väärtusena tuli vastustest esile silmaringi avarumine, mida tõi välja üle poole vastajatest. Vastajate kirjeldustes seostus silmaringi avarumine eelkõige võimalusega kogeda erinevaid töö- ja elukeskkondi ning näha oma eriala laiemast vaatenurgast. P5 sõnul õpiränne kõige rohkem avardas silmaringi ning võimaldas näha, milline on töö- ja elukultuur välismaal. O1 tõi samuti välja, et kohtas palju erinevaid inimesi ja kultuure ning õppis tundma teistsuguseid eluviise. P1 jaoks seisnes väärtus selles, et kogemus andis talle laiema vaate turismivaldkonnale ja sellele, mida on

võimalik peale hotellis töötamise veel teha. Vastajate kirjeldustes seostus silmaringi avarumine nii uute kultuuride kogemise kui ka laiemaga arusaamaga tööelust ja erialast.

Teise olulise teemana tuli välja mugavustsoonist väljumine, mida nimetasid mitmed vastajad. Mõne vastaja puhul oligi see õpirände tähenduse juures kõige kesksem. P4 ütles, et õpirände suurim väärtus oli see, et see tõi teda mugavustsoonist välja. Ka P5 leidis, et kogemuse üks väärtusi oli see, et see ei olnud tema mugavustsoonis. Vastustes kirjeldati seda eelkõige olukordadena, kus tuli tegutseda harjumuspärasest erinevas keskkonnas ning toime tulla uute väljakutsetega.

Mugavustsoonist väljumisega oli tihedalt seotud iseseisva hakkamasaamise kogemus, mille tõi esile üle poole vastajatest. O1 jaoks oli üks peamisi väärtusi teadmine, et välismaal õppides ja elades on võimalik iseseisvalt toime tulla. P2 kirjeldas oma kogemuse suurima väärtusena seda, et sai julguse ja kogemuse minna välismaale ning kogeda, et ka puuduliku keeleoskusega on võimalik hakkama saada. P4 rõhutas omakorda, et ta oli praktiliselt täiesti üksinda ja see sundis teda üksinda hakkama saama. Vastajate jaoks seostus see eelkõige enese proovilepaneku ja toimetulekuga olukordades, mis olid uued ning ebakindlad.

Mõne vastaja puhul tuli esile ka kogemuse sotsiaalne väärtus. O1 jaoks oli oluline kohtumine erinevate inimeste ja kultuuridega. P2 tõi välja väikese meeskonna sooja ja ühtse tunde, mis muutis kogemuse tema jaoks eriti tähenduslikuks. P3 puhul seisnes õpirände suurim väärtus tutvustes ja võrgustikus, mis tekkisid nii töökaaslaste kui klientidega. Sotsiaalne väärtus väljendus vastajate jaoks eelkõige kuuluvustundes, uute kontaktide loomises ning erinevate inimestega suhtlemises.

Kuigi vastustes kordusid mitmed sarnased teemad, ilmnemise erinevused selles, millist kogemuse osa vastajad kõige olulisemaks pidasid. Mõne jaoks seisnes õpirände peamine väärtus uue vaate saamises erialale, teiste jaoks aga mugavustsoonist väljumises, iseseisvas toimetulekus või uute kontaktide loomises.

Kokkuvõttes võib öelda, et vilistlaste jaoks seisnes õpirände peamine väärtus selles, et see oli tavapärasest erinev ja tähenduslik kogemus. Kõige sagedamini seostati seda silmaringi avardamise, mugavustsoonist väljumise ja iseseisva hakkamasaamisega, kuid mõne vastaja puhul ka suhete ja kontaktidega.

2.3.2. Õpirändes arenenud oskused

Intervjuude põhjal seostati õpirändes arenenud oskusi eelkõige suhtlemise, võõrkeele kasutamise, iseseisva toimetuleku ja kohanemisega. Vastajate kirjeldustes ilmnis, et need oskused ei arenenud eraldi, vaid kujunesid enamasti samaaegselt olukordades, kus tuli uues keele- ja kultuurikeskkonnas iseseisvalt toime tulla.

Kõige sagedamini seostati õpirändekogemust suhtlemisoskuse arenguga, mida nimetasid pooled vastajatest. Samas ei tähendanud see kõigi vastajate jaoks ühte ja sama, vaid väljendus erinevalt. O1 puhul seostus suhtlemisoskuse areng eelkõige julgusega kasutada inglise keelt olukorras, kus suhtlemist ei saanud vältida. Ta kirjeldas seda nii:

„Kindlasti suhtlemisoskus ja keeleoskus. Enne ma tegelikult üsna palju kartsin inglise keeles suhelda, aga seal lihtsalt pidi. Lõpuks tundsin, et suudan vabalt inglise keeles rääkida.” (...)

P4 puhul väljendus suhtlemisoskuse areng vabamas suhtlemises ja julguses esmase kontakti loomisel. P5 puhul tähendas suhtlemisoskus eelkõige aktiivset kliendikontakti, kuna tema tööülesanded eeldasid inimestega vestluse alustamist ja teenuste tutvustamist ka siis, kui teine pool ise suhtlust ei algatanud. Seega avaldus suhtlemisoskuse areng vastajate puhul erinevalt – O1 puhul rohkem keelelise julgusena, P4 puhul avatuma suhtlusviisina ja P5 puhul tööalase kliendisuhtluse oskusena.

Suhtlemisoskusega oli tihedalt seotud võõrkeeleoskuse areng, mida tõi esile üle poole vastajatest. Ka siin ei rääkinud vastajad niivõrd keele tehniliselt paremast valdamisest, vaid pigem sellest, et võõrkeelt tuli päriselt kasutada. O1 puhul moodustasid keeleline

areng ja suhtlemisjulgus ühe terviku, sest igapäevane inglise keele kasutamine muutis suhtlemise loomulikuks. P4 vastustes seostus võõrkeeleskuse areng otseselt igapäevase toimetulekuga töökeskkonnas:

„Hotellis oli võib-olla viis inimest, kes oskasid inglise keelt. Nii et ma pidin hispaania keelt vähemalt natuke selgeks saama, et teistega suhelda ja hakkama saada.” (...)

P2 tõi välja veidi teistsuguse kogemuse, sest tema jaoks seisnes oluline muutus teadmises, et ka puuduliku keeleskusega on võimalik toime tulla, kui kasutada paindlikult teisi suhtlusvahendeid. P5 kirjeldas omakorda, et rohke ingliskeelne suhtlus õpetas inimesele lähenema nii, et vestlus ei mõjuks pealetükkivalt. Vastustes seostus võõrkeeleskuse areng eelkõige suurema valmisoleku ja julgusega keelt kasutada.

Olulise teemana kerkis vastustest esile ka iseseisvuse areng, mida nimetas üle poole vastajatest. Vastajate kirjeldused näitasid, et iseseisvus ei tähendanud nende jaoks lihtsalt üksi olemist, vaid vastutuse võtmist oma otsuste, tegevuste ja toimetuleku eest. P4 sõnastas järgnevalt:

„Iseseisvust on see väga palju mõjutanud, sest nagu ma enne ütlesin, olin seal hästi palju üksi ja pidin kõik asjad ise välja mõtlema ja tegema.” (...)

O1 seostas iseseisvuse arengut õppekorralduslike küsimuste lahendamise ja võõras süsteemis toime tulemisega. P1 kirjeldas iseseisvuse kujunemist järkjärgulise protsessina: alguses anti talle juhiseid, kuid aja jooksul suutis ta sarnaseid ülesandeid juba ise lahendada. P2 puhul tuli iseseisvuse kasv esile hetkes, mil ta hakkas ise külalisi vastu võtma ja neid edasi juhatama. P3 vastustes ilmnes sama loogika selles, et õpiränne õpetas teda vastutust rohkem enda peale võtma ja mitte ootama pidevat kinnitust teistelt.

Iseseisvusega seostus tihedalt ka enesekindluse kasv, mida nimetas enamik vastajatest. See ei väljendunud ainult sisemises kindlustundes, vaid valmisolekus astuda olukordadesse, mis olid varem võõrad või ebamugavad. P4 kirjeldas seda järgnevalt:

„Paindlikkuse ja enesekindluse osas ma arvan, et enesekindlust andis see kogemus kõige rohkem juurde. Ma ei pelga enam nii väga olukordi, kus pean mugavustsoonist välja astuma.” (...)

O1 puhul väljendus enesekindlus eelkõige keelelises plaanis, sest pärast õpirännet tuli inglise keeles rääkimine palju loomulikumalt. P2 sidus enesekindluse samuti otseselt tegutsemisega, kirjeldades, kuidas ta hakkas ise hotellis külalisi registreerima ja nendega suhtlema. P5 rõhutas, et õpiränne andis talle enesekindlust ja kogemust, millele ta saab hiljem uutes olukordades toetuda. P3 puhul väljendus enesekindlus valmisolekus võtta initsiatiivi ka siis, kui kõik ei olnud veel lõpuni kindel.

Vastustes tõusis selgelt esile ka kohanemisvõime areng, mida tõi välja üle poole vastajatest. O1 kirjeldas ühe väljakutsena võõra õppesüsteemi mõistmist ja leidis, et sellest arenes lisaks uurimisoskusele ka kohanemisvõime. P1 vastustes ilmnas, et alguses keerulised ülesanded muutusid aja jooksul arusaadavamaks ning töö käigus tekkis üha suurem kindlus, et ta oskab sarnastes olukordades juba ise toime tulla. P4 seostas kohanemisvõimet hilisema valmisolekuga mitte karta uusi olukordi sama palju kui varem, sest tal oli juba varasem kogemus ebamugavast olukorrast läbi tulemisega. P5 rõhutas samuti, et õpiränne õpetas teda muutustega paremini toime tulema ning nimetas kohanemisvõimet üheks oma tugevamaks omaduseks. Vastajate kirjeldustes seostus kohanemisvõime sellega, et aja jooksul õpiti uues keskkonnas paremini aru saama, kuidas asjad toimivad, ning tegutsema ka siis, kui olukord oli alguses võõras või ebaselge.

Kohanemisvõimega seostus tihedalt ka probleemilahendusoskuse areng, mida nimetasid mitmed vastajad. O1 kirjeldas, et õpiränne õpetas teda mõistma, et kõige kohta on võimalik infot leida ja alati saab kelleltki küsida. P2 vastustes ilmnas probleemilahendusoskuse areng eelkõige valmisolekus kiiresti lahendusi leida. P3

vastustes ilmnis sama muutus tööalases mõtteviisis: ta ei lähe enam juhi või juhatuse juurde ainult probleemiga, vaid püüab kohe kaasa võtta ka võimalikud lahendusvariandid. P5 puhul seostus probleemilahendus otseselt keeruliste olukordadega ning oskusega jääda pingelistes olukordades rahulikuks ja otsida lahendust. Vastajate kirjeldustes tähendas probleemilahendus eelkõige oskust keerulistes olukordades rahulikuks jääda ja lahendusi otsida.

Mõnevõrra harvem, kuid siiski selgelt tuli vastustest esile meeskonnatööoskus, mida nimetasid pooled vastajatest. P2 kirjeldas, kuidas väikeses hotellimeeskonnas toetati üksteist ja aidati vajadusel üle rollipiiride, seal ei olnud sellist suhtumist, et see pole minu töö, vaid kõik aitasid teineteist. P1 seostas meeskonnatööoskuse arengut juhendaja kuulamise, tööprotsessi jälgimise ja oma rolli mõistmisega. P5 vastustes ilmnis meeskonnatöö olulisus eelkõige läbi arusaamatuste lahendamise ja kolleegidega suhtlemise, kus kommunikatsioon oli keskse tähtsusega. Vastuste põhjal seostati meeskonnatööd eelkõige teistega arvestamise, ühise eesmärgi nimel tegutsemise ja vastastikuse toetamisega. Intervjuude põhjal ilmnis, et vilistlased seostasid õpirändega eelkõige suhtlemis- ja võõrkeeleoskuse, iseseisvuse, enesekindluse, kohanemisvõime, probleemilahenduoskuse ning meeskonnatöö arengut.

2.3.3. Õpirändes arenenud oskuste kasutamine tööelus

Intervjuude põhjal selgus, et vilistlaste jaoks seisnes õpirändekogemuse väärtus tööelus peamiselt selles, et õpirände jooksul arenenud oskused ei jäänud ainult kogemuse sisse, vaid rakendusid hiljem ka töös. Eriti seostati õpirändekogemuse tööalast väärtust suhtlemisoskuse, võõrkeele kasutamise, kohanemisvõime, probleemilahenduoskuse, meeskonnatöö ning enesekindlusega. Vastajate kirjeldustest jäi üldiselt kõlama, et õpirändel saadud kogemus muutis hilisemates tööolukordades tegutsemise kindlamaks ning andis oskusi, mille praktilist väärtust nad tööelus tunnetasid.

Kõige selgemini tuli tööelus esile suhtlemisoskuse rakendumine, eriti kliendisuhtluses ja erineva suhtlusstiiliga inimeste mõistmises, mida nimetasid pooled vastajatest. O1 puhul avaldus suhtlemisoskuse kasutamine eelkõige turistidega suhtlemisel, kus tuli klientidele

vastata, nende küsimusi mõista ja vajadusel inglise keeles selgitusi anda. Ta tõi välja, et tänu õpirände ole ta sellistes olukordades enesekindlam kui varem. P1 kirjeldas suhtlemisoskuse rakendumist teisest perspektiivist:

„Mõni tuleb väga energiliselt, kohe nõudlikult, ja siis peab suutma samasuguse energiaga vastu vastata. Eestlase jaoks võib see alguses olla šokk, aga kui oled varem sellise suhtlusstiiliga kokku puutunud, siis oskad paremini reageerida.” (...)

P5 rõhutas omakorda, et tööelus kasutab ta kõige rohkem just suhtlemisoskust ning et kommunikatsioon on eriti müügitöös hästi oluline, et probleemile võimalikult hea lahendus leida. Vastajate kirjeldustes seostus suhtlemisoskuse väärtus tööelus nii julgema suhtlemise, erinevate inimeste mõistmise kui ka oma suhtlusviisi kohandamisega.

Suhtlemisoskusega oli tihedalt seotud võõrkeeleskuse rakendumine tööelus, mida tõi esile pooled vastajatest. O1 sõnul oli tööol kõige rohkem kasu keeleskusest, kuna turistidega tuli palju inglise keeles rääkida ning see tuli õpirände järel loomulikult kui varem. Siin ei olnud oluline ainult keeleskus ise, vaid ka julgus seda kasutada. P4 puhul ei olnud hispaania keel hilisemas töös küll otseselt keskne, kuid tema vastustest ilmnis, et varasem kogemus võõras keelekeskkonnas aitas tal hiljem rahulikult toime tulla olukordades, kus tuli töötada erineva keeletaustaga inimestega. P5 kirjeldas samuti, et õpirändes kujunenud ingliskeelne suhtlusjulgus kandus edasi kliendisuhtluse rollidesse, mida ta on hiljem tööelus täitnud. Vastajate kirjeldustes seostus võõrkeeleskuse tööalane väärtus eelkõige kindlama keelekasutuse ja suurema suhtlusjulgusega.

Olulise teemana tuli esile ka probleemilahenduskus, mida nimetasid mitmed vastajad. Vastajate kirjeldustes ei tähendanud probleemilahendus ainult konkreetsete probleemide lahendamist, vaid ka valmisolekut keerulistes olukordades rahulikult tegutseda ja abi otsida. O1 kirjeldas, et õpiränne õpetas teda mõistma, et kõige kohta on võimalik infot leida ja alati saab kelleltki küsida ning hiljem tööol oli sellest kasu, sest vajadusel oskas ta küsida õigelt inimeselt. P2 seostas õpirändekogemust samuti hilisema tegutsemisega, öeldes: „Kui probleemid tekivad, siis oskad kiiremini ja paremini lahendusi leida.” P3

vastustes ilmnes sama mõte selles, et ta ei lähe enam juhi või juhatuse juurde ainult probleemiga, vaid püüab kohe kaasa võtta ka võimalikud lahendused. P5 rõhutas omalt poolt, et eriti klienditöös on oluline mitte takerduda emotsiooni, vaid otsida võimalikult head lahendust. Vastajate kirjeldustes seostus probleemilahendusoskus eelkõige rahuliku tegutsemise, lahenduste otsimise ning abi küsimise oskusega.

Mitme vastaja puhul rakendus tööelus ka kohanemisvõime, eriti uute töökohtade, muutuste ja erineva taustaga inimeste või klientidega toimetulekus, mida tõi esile üle poole vastajatest. P5 tõi välja, et tema tööelus on olnud uus koht, uued inimesed, uued tööülesanded ning õpirände kogemus on aidanud sellega kohaneda. P1 märkis, et pärast õpirännet ei tule aktiivsema suhtlusstiiliga inimesed talle enam nii suure üllatusena, sest ta on varem sarnases keskkonnas olnud. P4 kirjeldas, et ka hilisemad keele- ja kultuurilised olukorrad ei tundunud enam nii rasked, kuna ta oli varem pidanud sarnases võõras keskkonnas toime tulema. P2 lisas, et ka praeguses töös tuleb tal sageli kohaneda uute projektide ja olukordadega ning õpirändekogemus on tema hinnangul andnud selleks olulise aluse. Vastajate kirjeldustes seostus kohanemisvõime tööalane väärtus eelkõige suurema valmisolekuga tulla toime muutustega.

Tööelus rakendusid ka meeskonnatöö ja koostööoskused, mida tõi esile pooled vastajatest. P2 kirjeldas õpirändekogemust väikeses hotellimeeskonnas, kus kõik aitasid üksteist ning lisas, et see õpetas talle meeskonnatööd väga palju. Ta seostas seda ka oma praeguse tööga, kus püüab rohkem märgata, kas keegi vajab abi. P1 tõi välja, et kasutab praeguses töös eriti meeskonnatööoskust ning seda, et ei asu kohe iseseisvalt tegutsema, vaid kuulab enne, mida teha tuleb. P5 rõhutas, et arusaamatuste tekkides tuleb kolleegiga asjad läbi rääkida ning suhtlus on meeskonnatöös keskse tähtsusega. Vastustes seostus meeskonnatöö eelkõige oskusega teistega arvestada, koostööd teha ja olukordi ühiselt lahendada.

Mitme vastaja puhul seostati õpirändekogemust ka positiivse lisaväärtusega tööle kandideerimisel. O1 märkis, et õpirändekogemus oli tal CV-s kirjas ja võis olla tema töö puhul positiivne, kuna seal tuli suhelda turistide ja eri rahvustest inimestega. P2 rõhutas,

et kui ta on kandideerinud turismimajanduse valdkonda, on ta alati selle praktika esile toonud, sest see on tema jaoks suur eelis – et oled olnud välismaa ettevõttes tööl. P4 kirjeldas, et välispraktika tekitas töövestlusel huvi ja sellesse suhtuti positiivselt. P5 märkis, et tema hinnangul vaadatakse Eestis välismaakogemust pigem positiivselt, sest see näitab, et inimene on iseseisev ja saab erinevates olukordades hakkama. Vastajate kirjeldustes seostus õpirändekogemus kandideerimisel positiivse lisaväärtusega.

Kokkuvõtvalt näitasid vastajate kirjeldused, et õpirändekogemuse väärtus tööelus seisnes eelkõige suuremas suhtlemisjulguses, paremas kohanemisvõimes ning kindlustundes tulla toime uute olukordade ja erinevate inimestega. Lisaks seostati õpirändekogemust probleemilahenduoskuse, koostöövalmiduse ning positiivse lisaväärtusega tööle kandideerimisel.

3. UURIMUSE JÄRELDUSED JA ETTEPANEKUD

Käesoleva uurimuse eesmärk oli välja selgitada, kuidas Tartu Ülikooli Pärnu kolledži vilistlased hindavad rahvusvahelisel õpirändel saadud kogemuste väärtust oma tööelus. Uurimisküsimusele saab töö tulemuste põhjal vastata, et vilistlased hindavad õpirändekogemust tööelu seisukohalt väärtuslikuks eelkõige seetõttu, et see toetas nende isiklikku arengut ning aitas kujundada tööelus kasutatavaid üldoskusi. Õpirändekogemust ei kirjeldatud ainult välismaal õppimise või praktika läbimisena, vaid kogemusena, mis pani vastajaid uues keskkonnas iseseisvalt tegutsema, suhtlema, kohanema ja lahendusi leidma. Seetõttu avaldus õpirände väärtus vilistlaste hinnangul nii isiklikus arengus, igapäevastes tööülesannetes kui ka tööle kandideerimisel.

Uurimuse tulemuste põhjal võib järeldada, et õpirände väärtus väljendub vilistlaste jaoks esmalt isikliku arengu kaudu. Intervjuudes tõid vastajad esile silmaringi avardamise, mugavustsoonist väljumise, iseseisva hakkamasaamise ning enesekindluse kasvu. Need tulemused näitavad, et õpirände tähendus ei seisnenud vastajate jaoks ainult uues riigis viibimises või õppe- ja praktikakogemuses, vaid pigem selles, et nad pidid toime tulema tavapärasest erinevas keskkonnas. Võõras kultuuri-, keele- või töökeskkond lõi olukordi, kus tuli ise otsustada, infot otsida, inimestega suhelda ja igapäevaseid probleeme lahendada. Just sellised olukorrad muutsid kogemuse vastajate jaoks tähenduslikuks.

See järeldus on kooskõlas teoreetilises osas käsitletud arusaamaga, mille kohaselt võib õpiränne toetada õppija arengut ja aidata kujundada oskusi, mida tavapärasel õppekeskkonnas ei pruugi samal viisil areneda (Kristensen, 2004; Brandenburg *et al.*, 2014, lk 3). Uurimuse tulemused kinnitavad seega, et õpiränne ei ole ainult akadeemiline või erialane kogemus, vaid ka laiem arenguprotsess. TÜ Pärnu kolledži kontekstis on see oluline, sest õpirännet võiks üliõpilastele tutvustada mitte üksnes kui võimalust õppida

või praktikat teha välismaal, vaid kui kogemust, mis võib toetada inimese valmisolekut tööeluks.

Lisaks ilmnes, et õpirände käigus arenesid vilistlaste hinnangul mitmed tööelus vajalikud üldoskused. Kõige sagedamini nimetati suhtlemisoskust, võõrkeele kasutamise julgust, iseseisvust, enesekindlust, kohanemisvõimet, probleemilahendusoskust ja meeskonnatööoskust. Tulemuste põhjal ilmnes, et need oskused ei kujunenud eraldiseisvalt, vaid omavahel seotult. Näiteks võõrkeelses keskkonnas suhtlemine ei arendanud üksnes keeleoskust, vaid suurendas ka suhtlemisjulgust ja enesekindlust. Samuti toetas uues keskkonnas iseseisev hakkamasaamine kohanemisvõime ja probleemilahendusoskuse arengut.

Need tulemused haakuvad Jonesi (2013, lk 101–102) käsitlesega, mille kohaselt rahvusvaheline kogemus toetab enesejuhtimise, suhtlemise, koostöö ja kultuuridevahelise suhtlusega seotud ülekantavate oskuste arengut. Samuti on tulemused kooskõlas Erasmus mõju-uuringuga, kus õpirändega seostatakse mitmete “pehmete” ja ülekantavate oskuste arengut, sealhulgas suhtlemisoskust, probleemilahendusoskust, kohanemisvõimet ja enesekindlust (Brandenburg *et al.*, 2014, lk 6). Käesoleva uurimuse tulemused näitavad, et TÜ Pärnu kolledži vilistlaste kogemustes tulid esile just need oskused, mida teoreetilises osas kirjeldati tööelus oluliste ülekantavate oskustena.

Tööeluga seoses tuli esile, et õpirändes arenenud oskused rakendusid vilistlaste hinnangul hiljem ka igapäevatöös. Kõige selgemalt avaldus see kliendisuhtluses, võõrkeele kasutamises, meeskonnatöös, muutustega kohanemises ja probleemide lahendamises. Vastajad kirjeldasid, et õpirände ajal saadud kogemus aitas neil hiljem erineva suhtlusstiiliga klientidega paremini toime tulla, võõrkeeles enesekindlamalt suhelda, uues töökeskkonnas kiiremini kohaneda ning keerulistes olukordades rahulikumalt lahendusi otsida. See näitab, et õpirändes kujunenud oskused ei jäänud ainult õpirändeperioodiga seotuks, vaid kandusid edasi hilisematesse tööolukordadesse.

See järeldus toetab teooria osas käsitletud seisukohta, et tööelus väärtustatakse üha enam üldoskusi, näiteks suhtlemisoskust, koostööd, kohanemisvõimet ja probleemilahendust (Deming, 2017, lk 7; Cedefop, 2019, lk 1–3). Uurimuse põhjal saab seega järeldada, et rahvusvaheline õpiränne aitas vilistlaste hinnangul kujundada oskusi, millel on tööelus praktiline väärtus. TÜ Pärnu kolledži jaoks tähendab see, et õpirännet võiks senisest selgemalt seostada tööeluks valmistumisega, sest vilistlaste kogemused näitavad, et õpirändel arenenud oskused võivad hiljem avalduda väga konkreetsetes tööülesannetes.

Õpirändekogemus tuli esile ka tööle kandideerimise kontekstis. Mitmed vastajad märkisid, et nad on õpirändekogemust CV-s või töövestlusel välja toonud ning seda tajuti pigem positiivse lisaväärtusena. Samas ei ilmnunud intervjuudest, et õpirändekogemus oleks alati olnud otsustav tegur töö saamisel. Pigem toimis see toetava kogemusena, mille kaudu sai näidata iseseisvust, kohanemisvõimet, keeleoskust või valmisolekut tegutseda rahvusvahelises keskkonnas.

See seostub Van Moli (2017, lk 58-59) käsitlusega, mille järgi rahvusvahelist kogemust ei väärtustata tööturul automaatselt igas olukorras, kuid sellel võib olla positiivne mõju juhul, kui inimene oskab kogemust seostada töö jaoks oluliste oskustega. Käesoleva uurimuse tulemused kinnitavad seda mõtet, sest vastajate kirjeldustes muutus õpirändekogemus tööelus väärtuslikuks eelkõige siis, kui nad oskasid seda siduda konkreetsete oskuste ja olukordadega. Sellest tulenevalt on oluline toetada üliõpilasi ka pärast õpirännet, et nad oskaksid oma kogemust tööelu keeles paremini mõtestada.

TÜ Pärnu kolledži toe kohta ilmnes uuringu tulemustest, et vastajad hindasid seda üldiselt positiivselt. Esile toodi abi dokumentide korraldamisel, personaalset lähenemist, infotunde ning võimalust oma kogemust hiljem teistega jagada. Töö koostamise käigus selgus lisaks, et kolledžis toetatakse õpirännet juba mitmel viisil: korraldatakse õpirände õhtuid ja ettevalmistavaid kohtumisi, kogutakse tagasisidet praktikakohtade kohta, hoitakse üliõpilastega õpirände ajal kontakti ning pärast välispraktikat kirjutavad üliõpilased praktikaaruande, milles nad oma kogemust reflekteerivad.

Seega ei viita uuringu tulemused sellele, et TÜ Pärnu kolledži õpirände süsteem oleks puudulik. Pigem näitavad tulemused, et kolledžis on õpirände toetamiseks loodud toimiv alus ning üliõpilastele pakutakse mitmeid võimalusi ja tugitegevusi. Ettepanekute eesmärk ei ole seetõttu uue ja mahuka süsteemi loomine, vaid olemasolevate tegevuste edasiarendamine nii, et õpirändekogemuse tööeluline väärtus oleks üliõpilastele veel paremini nähtav ja kasutatav.

Tulemuste põhjal saab teha järgmised ettepanekud:

1. Toetada õpirändekogemuse tööelulist sõnastamist. Pärast õpirännet võiks üliõpilastel olla lühike praktiline ülesanne või abimaterjal, mis aitab neil oma kogemust CV-s, motivatsioonikirjas ja töövestlusel sõnastada. Näiteks võiks üliõpilane välja tuua, millised oskused õpirände jooksul arenesid, millises olukorras need avaldusid ja kuidas neid saab tööelus kasutada.
2. Kasutada õpirände tutvustamisel rohkem vilistlaste tagasisivaateid. Õpirände tutvustamisel võiks lisaks praeguste või hiljuti naasnud üliõpilaste kogemustele kasutada rohkem vilistlaste vaadet. Vilistlased saavad näidata, kuidas õpirändes arenenud oskused on hiljem tööelus avaldunud ja miks kogemus on olnud neile pikemas plaanis väärtuslik.
3. Muuta olemasolevad tugitegevused üliõpilastele nähtavamaks. Kuna töö käigus selgus, et kolledžis pakutakse õpirände toetamiseks juba mitmeid tegevusi, võiks need koondada üliõpilastele lihtsasse ülevaatesse. Seal võiks olla välja toodud, millist tuge pakutakse enne õpirännet, selle ajal ja pärast naasmist.

Kokkuvõttes võib öelda, et uurimuse tulemused kinnitavad rahvusvahelise õpirände väärtust TÜ Pärnu kolledži vilistlaste tööelus. Õpirändekogemus toetas vastajate

hinnangul nii isiklikku arengut kui ka tööelus vajalike oskuste kujunemist ja kasutamist. Samuti kinnitavad tulemused, et TÜ Pärnu kolledži õpirände süsteem on toimiv ja toetav. Edasised arendused võiksid keskenduda sellele, et üliõpilased märkaksid õpirände tööelulist väärtust paremini ning oskaksid seda hiljem teadlikumalt kasutada. Samuti on oluline, et üliõpilased teaksid oma võimalusi, leiaksid õpirändega seotud info ja tugitegevused kergesti üles ning kogu protsess oleks nende jaoks võimalikult selge ja läbipaistev.

KOKKUVÕTE

Rahvusvaheline õpiränne annab üliõpilastele võimaluse omandada kogemusi väljaspool tavapärast õppekeskkonda ning puutuda kokku uue kultuuri-, keele- ja töökeskkonnaga. Käesolevas lõputöös käsitleti rahvusvahelisel õpirändel saadud kogemuste rakendumist Tartu Ülikooli Pärnu kolledži vilistlaste tööelus. Töö keskendus sellele, kuidas vilistlased oma õpirändekogemust hindavad, milliseid oskusi nad selle kogemusega seostavad ning kuidas need oskused hilisemas tööelus avalduvad.

Töö teoreetilises osas anti ülevaade rahvusvahelise õpirände olemusest ja selle väärtusest kõrghariduses. Kirjanduse põhjal selgus, et õpirännet ei käsitleta üksnes välismaal õppimise või praktika läbimisena, vaid seda nähakse ka õppimis- ja arenguprotsessina. Õpirändega seostatakse mitmeid tööelus olulisi ülekantavaid oskusi, näiteks suhtlemisoskust, võrkeeleoskust, kohanemisvõimet, probleemilahendusoskust, iseseisvust ja enesekindlust. Samuti tuli teooria põhjal esile, et rahvusvahelise kogemuse väärtus tööelus sõltub sellest, kuidas inimene oskab seda kogemust mõtestada ja tööeluga seostada.

Töö empiirilises osas kasutati kvalitatiivset uurimisviisi. Andmed koguti poolstruktureeritud intervjuude abil kuue Tartu Ülikooli Pärnu kolledži vilistlasega, kellel oli rahvusvahelise õpirände kogemus. Üks vastaja oli osalenud välisõppes ning viis vastajat välispraktikal. Intervjuude analüüsimiseks kasutati temaatilist analüüsi, mis võimaldas vastustes korduvad teemad ja mõtted koondada.

Esimesele uurimisküsimusele, kuidas hindavad TÜ Pärnu kolledži vilistlased õpirändekogemuse väärtust oma tööelus, saab töö tulemuste põhjal vastata, et vilistlased hindavad õpirändekogemust väärtuslikuks eelkõige seetõttu, et see toetas nende isiklikku

arengut ning aitas kujundada tööelus rakendatavaid üldoskusi. Vastajate jaoks ei seisnenud õpirände väärtus ainult välismaal õppimises või praktika läbimises, vaid kogemuses, mis pani neid uues keskkonnas iseseisvalt toime tulema, suhtlema, kohanema ja erinevaid olukordi lahendama. Kõige sagedamini seostati õpirändekogemuse väärtust silmaringi avarumise, mugavustsoonist väljumise ja iseseisva hakkamasaamisega.

Teisele uurimisküsimusele, millisel viisil rakenduvad rahvusvahelisel õpirändel omandatud kogemused vilistlaste igapäevatöös, saab vastata, et õpirändes kujunenud oskused avaldusid tööelus eelkõige suhtlemisoskuse, võõrkeele kasutamise, kohanemisvõime, probleemilahenduskuse ja meeskonnatöö kaudu. Vastajate hinnangul aitas õpirändekogemus neil paremini toime tulla erinevate inimeste, muutuvate olukordade ja uute tööülesannetega. Lisaks leidsid mitmed vastajad, et rahvusvaheline kogemus andis positiivse lisaväärtuse ka tööle kandideerimisel.

Intervjuudest ilmnes, et õpirände väärtust seostati kõige sagedamini silmaringi avarumise, mugavustsoonist väljumise ja iseseisvuse kasvuga. Vilistlased tõid esile, et välismaal õppimine või praktika läbimine aitas neil kogeda teistsugust elu- ja töökeskkonda ning näha oma eriala ja tööelu laiemalt. Mitme vastaja jaoks oli oluline ka teadmine, et võõras keskkonnas on võimalik hakkama saada ka siis, kui kõik ei ole alguses selge või mugav.

Õpirände käigus arenenud oskustest nimetati kõige enam suhtlemisoskust, võõrkeele kasutamise julgust, iseseisvust, enesekindlust, kohanemisvõimet, probleemilahenduskust ja meeskonnatööoskust. Vastajate kirjeldustest tuli esile, et need oskused arenesid sageli koos. Näiteks võõrkeelses keskkonnas suhtlemine arendas lisaks keeleoskusele ka julgust inimestega kontakti võtta ja ennast väljendada. Samuti aitasid uued ja harjumatud olukorrad arendada oskust rahulikult tegutseda, abi küsida ja lahendusi otsida.

Töö tulemuste põhjal saab öelda, et õpirändes arenenud oskused rakendusid vilistlaste hinnangul hiljem ka tööelus. Kõige rohkem toodi esile kliendisuhtlust, võõrkeele

kasutamist, meeskonnatööd, muutustega kohanemist ja probleemide lahendamist. Mõned vastajad seostasid õpirändekogemust ka tööle kandideerimisega, sest rahvusvahelist kogemust peeti CV-s ja töövestlusel positiivseks lisaväärtuseks.

Lõputöö tulemuste põhjal esitati TÜ Pärnu kolledžile ettepanekuid õpirändes osalevate üliõpilaste paremaks toetamiseks. Ettepanekud puudutasid eelkõige õpirändekogemuse tööelulise väärtuse sõnastamist, vilistlaste tagasisivaadete kasutamist õpirände tutvustamisel ning olemasolevate tugitegevuste nähtavamaks muutmist. Samuti võiks õpirände järel toetada üliõpilaste refleksiooni, et nad oskaksid saadud kogemust paremini seostada oma oskuste, tööelu ja tulevaste karjäärivalikutega.

Lõputöö eesmärk sai täidetud, kuna teoreetilise käsitluse ja intervjuude analüüsi põhjal selgitati välja, kuidas TÜ Pärnu kolledži vilistlased kirjeldavad ja hindavad rahvusvahelisel õpirändel saadud kogemuste väärtust tööelus ning millisel viisil need kogemused nende hinnangul igapäevatöös rakenduvad. Lisaks esitati tulemuste põhjal ettepanekud TÜ Pärnu kolledžile õpirändega seotud arengu sihipärasemaks toetamiseks ja suunamiseks.

Töö tulemusi saab kasutada TÜ Pärnu kolledži õpirändega seotud tegevuste arendamisel. Vilistlaste kogemused annavad sisendit selle kohta, millist kasu õpiränne võib tööelus pakkuda ning kuidas seda üliõpilastele paremini selgitada. Samuti võivad tulemused aidata julgustada neid üliõpilasi, kes kaaluvad õpirändes osalemist, kuid ei ole kindlad, millist praktilist väärtust see neile hiljem annab.

Edaspidi võiks rahvusvahelise õpirände mõju tööelule uurida suurema valimi põhjal ning kaasata eri õppekavade ja lõpetamisaastate vilistlasi. Samuti võiks võrrelda välisõppes ja välispraktilikal osalenud vilistlaste kogemusi, et selgitada, kas erinevad õpirände vormid toetavad tööelus kasutatavate oskuste arengut erineval viisil. Lisaks oleks võimalik uurida tööandjate vaatenurka, et mõista, kuidas nad hindavad õpirändekogemust tööle kandideerimisel ja töötaja üldoskuste kujunemisel.

Kokkuvõttes võib öelda, et rahvusvaheline õpiränne toetas TÜ Pärnu kolledži vilistlaste hinnangul iseseisvuse, enesekindluse, suhtlemisoskuse, kohanemisvõime ja probleemilahenduskuse arengut. Need oskused avaldusid hiljem erinevates tööolukordades ning aitasid vilistlastel uutes ja muutuvates tingimustes kindlamalt tegutseda.

VIIDATUD ALLIKAD

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Brandenburg, U., Berghoff, S., & Taboadela, O. (2014). *The Erasmus impact study: Effects of mobility on the skills and employability of students and the internationalisation of higher education institutions – Executive summary*. Publications Office of the European Union. doi: 10.2766/75430

Cedefop. (2019). *The skills employers want!* (Briefing note). European Centre for the Development of Vocational Training. doi:10.2801/79736

Crawford, P., & Dalton, R. O. B. E. R. T. (2014). Making our graduates competitive in the workforce: What soft skills do students, faculty, alum and employers value. *Landscape Research Record*, 1, 83-94.

Deming, D. J. (2017). *The value of soft skills in the labor market*. NBER Reporter, (4), 7–11. National Bureau of Economic Research.

European Commission: Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, CHE Consult & ICF Consulting. (2018). *Erasmus+ higher education impact study : final report*. Publications Office of the European Union. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/162060>.

European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. (2025). Erasmus+ Annual Report 2024. Publications Office of the European Union. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/8201983>

Deardorff, D. K. (2006). Identification and Assessment of Intercultural Competence as a Student Outcome of Internationalization. *Journal of Studies in International Education*, 10(3), 241-266.

Gautam, S. (2016). Need of Soft Skills for Undergraduate Urban Youth for Career Development. *Journal of Training and Development*, 2, 79–87. <https://doi.org/10.3126/jtd.v2i0.15441>

Haridus- ja Noorteamet. (2024). HARNO aastaraamat 2024–2025. https://harno.ee/sites/default/files/documents/202503/HARNO_aastaraamat_2024_25.pdf

Jones, E. (2013). Internationalization and employability: The role of intercultural experiences in the development of transferable skills. *Public Money & Management*, 33(2), 95–104. <https://doi.org/10.1080/09540962.2013.763416>

Kristensen, S. (2004). Learning by leaving: Placing learning in a social context. CEDEFOP. https://www.cedefop.europa.eu/files/3038_en.pdf

Laide, A. (2025). *Üliõpilaste kohanemine üliõpilasvahetuse eri etappides TÜ Pärnu kolledži näitel*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikooli Pärnu kolledž.

Olev, Aivo; Alumäe, Tanel (2024). Open source platform for Estonian speech transcription. *Language Resources and Evaluation*, 1–18. doi: 10.1007/s10579-024-09777-1.

Oskuste Kompass. (n.d.). <https://oskused.ee>

Palinkas, L. A., Horwitz, S. M., Green, C. A., Wisdom, J. P., Duan, N., & Hoagwood, K. (2015). Purposeful sampling for qualitative data collection and analysis in mixed method implementation research. *Administration and Policy in Mental Health and Mental Health Services Research*, 42(5), 533–544. <https://doi.org/10.1007/s10488-013-0528-y>

Potts, D. (2018). Learning abroad and employability: Researching the connections. *Research Digest*, (13).

Sanchez Barrioluengo, M., & Flisi, S. (2017). *Student mobility in tertiary education: Institutional factors and regional attractiveness* (EUR 28867 EN). Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/675338>

Soares, M. E., & Mosquera, P. (2020). Linking development of skills and perceptions of employability: The case of Erasmus students. *Economic Research–Ekonomiska Istraživanja*, 33(1), 2769–2786. <https://doi.org/10.1080/1331677X.2019.1697330>

Souto-Otero, M., Huisman, J., Beerkens, M., de Wit, H. & Vujić, S. (2013). Barriers to international student mobility: Evidence from the Erasmus program. *Educational Researcher*, 42(2), 70–77. <https://doi.org/10.3102/0013189X12466696>

Tartu Ülikool. (n.d.-a). Õppimine välismaal. <https://parnu.ut.ee/et/oppimine-valismaal>

Tartu Ülikool. (n.d.-b). Erasmus+ õpirände stipendium. <https://ut.ee/et/sisu/erasmuse-stipendium>

Tartu Ülikool. (n.d.-c). Kandideerimisdokumendid. <https://ut.ee/et/sisu/kandideerimisdokumentide-ettevalmistamine>

Tartu Ülikool. (2023). Välispraktikale. <https://parnu.ut.ee/et/sisu/valispraktikale>

Tartu Ülikool. (2026). Turismi ja hotelliettevõtluse välisõpingud ja praktika. <https://parnu.ut.ee/et/sisu/turismi-ja-hotelliettevotluse-valisopingud-ja-praktika>

Van Mol, C. (2017). *Do employers value international study and internships? A comparative analysis of 31 countries*. *Geoforum*, 78, 52-60. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2016.11.014>

Wilhelm, W. J., Logan, J., Smith, S. M., & Szul, L. F. (2002). Meeting the Demand: Teaching "Soft" Skills.

Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu Ülikool. ADA. <http://hdl.handle.net/10062/36419>

Lisa 1. Intervjuukava

1. Kirjelda lühidalt oma õpirändekogemust (kus, kui kaua, õpe/praktika) ja oma praegust tööd (valdkond, roll).

2. Milles seisneb õpirände väärtus sinu jaoks kõige enam?
Allikas: (Van Mol, 2017)

3. Millised 2–3 oskust sinu hinnangul arenesid kõige enam just õpirände ajal?
Allikas: (Jones, 2013)

4. Kirjelda üht konkreetset õpirände olukorda, mis oli sinu jaoks kõige väljakutsuvam.
(Jones, 2013)

5. Millistes konkreetsetes tööülesannetes sa neid õpirändes arenenud oskusi praegu kasutad?
Allikas: (Crawford & Dalton, 2014; Deming, 2017)

6. Milliseid õpirändes arenenud oskusi kasutad sa töös igapäevaselt ja milliseid harvem?
Allikas: (Crawford & Dalton, 2014)

7. Kuidas on õpiränne mõjutanud sinu enesejuhtimist (iseseisvus, ajaplaneerimine, paindlikkus, enesekindlus) ja kuidas see töös väljendub?
Allikas: (Jones, 2013; Crawford & Dalton, 2014)

8. Kuidas on õpiränne mõjutanud sinu suhtlemis- ja koostööoskusi ning kuidas see töös väljendub?

A) Kuidas on see mõjutanud sinu meeskonnatööd ja koostööd (nt rollijaotus, tagasiside,

konfliktid, eri taustaga kolleegid)?

B) Kuidas on see mõjutanud sinu võõrkeeles ja/või kultuuridevahelist suhtlust (nt kliendid, partnerid, võrgustumine)?

Allikas: (Jones, 2013; Deming, 2017; Crawford & Dalton, 2014)

9. Kuidas on õpiränne mõjutanud sinu kohanemist muutustega ning probleemilahendust/otsustamist tööl?

Allikas: (Cedefop, 2019; Wilhelm *et al.*, 2002)

10. Milline õpirände osa või tingimus (nt vastutus, õppekorraldus, keelekeskkond, mitmekultuurne grupp, iseseisev toimetulek) mõjutas sinu oskuste arengut kõige rohkem ja miks?

Allikas: (Jones, 2013; Van Mol, 2017)

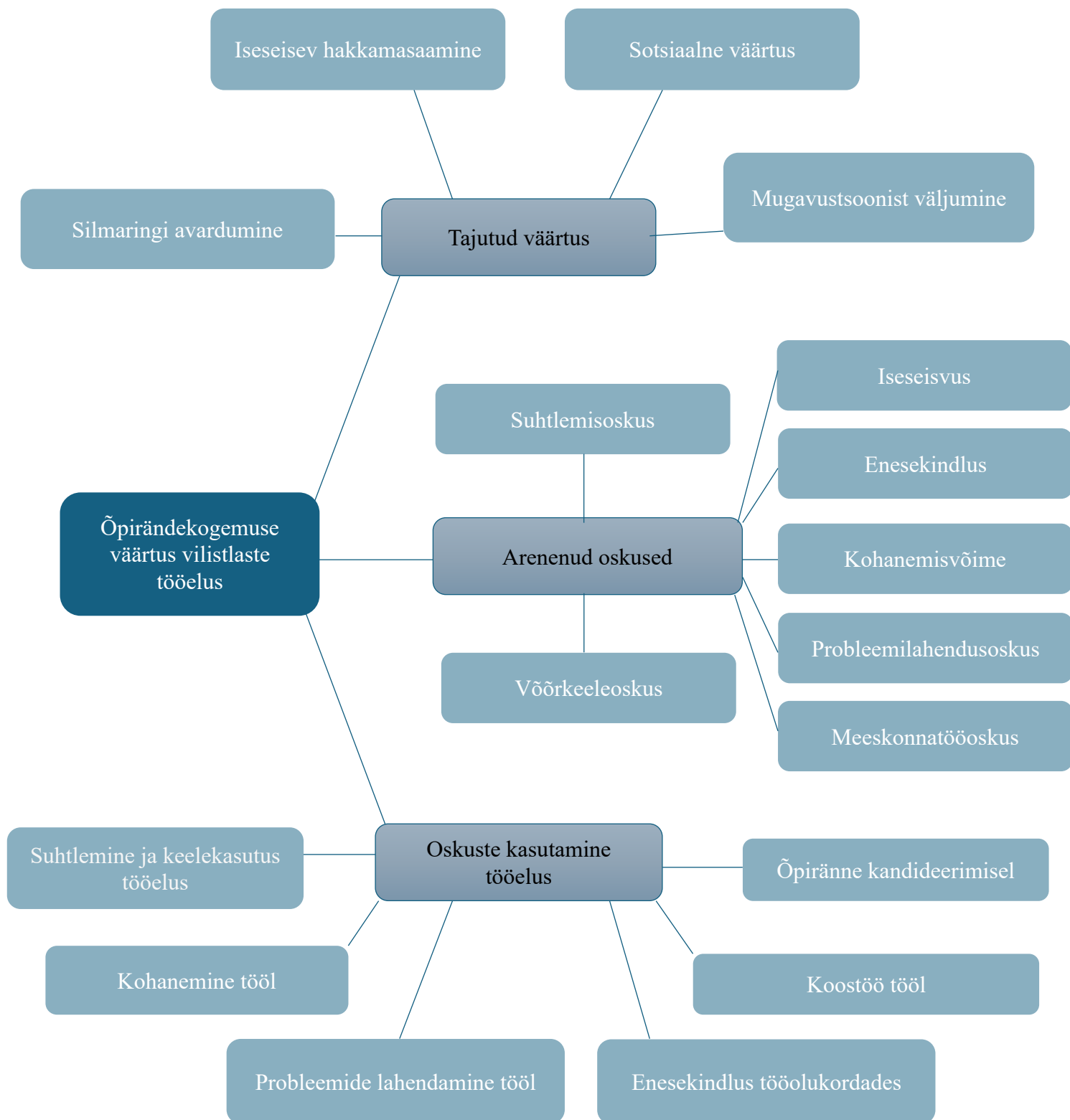
11. Kas õpirändekogemus on tulnud esile kandideerimisel või tööl: kuidas sa seda ise sõnastasid ja kuidas sellele reageeriti?

Allikas: (Van Mol, 2017)

12. Milliseid 2–3 konkreetset ja teostatavat ettepanekut teeksid Pärnu kolledžile, et õpirändesse minejaid paremini toetada enne õpirännet, õpirände ajal ja pärast tagasi tulekut?

Allikas: (Gautam, 2016; Jones, 2013)

Lisa 2. Koodipuu

SUMMARY

APPLICATION OF INTERNATIONAL LEARNING MOBILITY EXPERIENCES IN THE EVERYDAY WORK OF UNIVERSITY OF TARTU PÄRNU COLLEGE ALUMNI

International learning mobility is an important part of higher education, as it gives students the opportunity to study or complete a traineeship abroad and gain experience that may support their later working life. In addition to academic and professional knowledge, international mobility is often connected with the development of transferable skills, such as communication skills, foreign language skills, independence, adaptability, problem-solving skills and teamwork.

The topic is relevant because international learning mobility is often seen to support students' personal development and employability. However, it is important to understand how alumni themselves evaluate the value of this experience after entering working life. The research problem of this thesis is the need to better understand how alumni perceive the value of international learning mobility in their everyday work and how they describe the application of skills developed during mobility. The aim of the thesis is to find out how alumni of the University of Tartu Pärnu College evaluate the value of experiences gained through international learning mobility in their working life and how these experiences are applied in everyday work. The research questions are: How do alumni of the University of Tartu Pärnu College evaluate the value of international learning mobility experience in their working life? In what ways are the experiences gained through international learning mobility applied in alumni's everyday work?

The theoretical part of the thesis discusses international learning mobility as both a study-related experience abroad and a learning and development process. Previous literature shows that mobility may support the development of transferable skills that are important in working life. The theoretical part also addresses employability and soft skills, as the value of international experience depends partly on how a person understands, reflects on and presents the experience in relation to work situations.

The thesis used a qualitative research approach, as the focus was on alumni's personal experiences and evaluations. Data were collected through semi-structured interviews with six alumni of the University of Tartu Pärnu College who had participated in international learning mobility. One respondent had taken part in studies abroad and five respondents had completed international traineeships. The interviews were conducted individually in Microsoft Teams, recorded and transcribed. The data were analysed using thematic analysis, which made it possible to identify recurring themes and patterns in the interview data.

The results showed that alumni valued international learning mobility as more than simply studying or completing a traineeship abroad. The respondents described mobility as a development experience that influenced both their personal growth and later working life. The main values associated with mobility were broadening one's perspective, stepping out of the comfort zone, becoming more independent and gaining self-confidence. Being in a foreign cultural, linguistic and work or study environment required them to make decisions independently, communicate with different people, adapt to unfamiliar situations and find solutions to practical problems.

One of the main findings was that international learning mobility supported the development of several skills that are important in working life. The respondents most often mentioned communication skills, confidence in using foreign languages, independence, self-confidence, adaptability, problem-solving skills and teamwork. These skills were often connected: for example, communicating in a foreign language also

increased communication confidence and self-confidence, while unfamiliar situations abroad developed independence, adaptability and problem-solving skills.

The findings also showed that the skills developed during mobility were later applied in working life. The clearest examples were related to customer communication, foreign language use, teamwork, adapting to changes and solving problems. Several respondents stated that the mobility experience gave them greater confidence in new work situations. Some alumni also noted that international experience was useful when applying for jobs, as it could be presented as a positive addition to their CV or discussed during job interviews.

Based on the results, it can be concluded that international learning mobility supported both personal development and the development of transferable skills that are useful in working life. For the alumni, the value of mobility was not limited to the fact that they had been abroad, but was mainly connected with the situations they experienced and the skills they developed through those situations.

Based on the findings, three practical recommendations were made to the University of Tartu Pärnu College. First, students could be supported in describing the working-life value of their mobility experience, for example in a CV, motivation letter or job interview. Second, alumni experiences could be used more in promoting learning mobility, as alumni can show how skills developed during mobility have later been applied in working life. Third, existing support activities could be made more visible to students by bringing together information about the support offered before, during and after mobility.

Overall, the thesis showed that international learning mobility is valuable for University of Tartu Pärnu College alumni because it supports the development of independence, self-confidence, communication skills, adaptability and problem-solving skills. These skills were later used in different work situations and helped alumni act more confidently in new and changing circumstances. Therefore, international learning mobility can be seen

as an important development opportunity that supports students' preparation for working life.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Elise Kopajeva,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose Rahvusvahelisel õpirändel omandatud kogemuste rakendamine igapäevatoos TÜ Pärnu kolledži vilistlaste näitel,

mille juhendaja on Tomáš Pavelka, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Elise Kopajeva

18.05.2026